

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Legenda aurea sanctorum, sive Lombardica historia

Jacobus <Genua, Erzbischof>

[Lyon], 20. Juli 1486

De sancto Iuliano xxx

[urn:nbn:de:bsz:31-289352](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-289352)

Sum beatus pōtifer post mltā boī tamēta exisset foras querenti michi qđ egisset respōdit. Tantum p̄feci vt ipsa michi seni homini pene psuaserit: vt vinū non bibā. In luctu mitis erat et suorū moribus frangebat maxime liberorū. Nam et viri et filiorū do:mittōe sepe periclitata est. Et cū os stomachūq; signaretet matricis dolo:es crucis niteref impressione lenire supabatur effectu et credulam mentem parentis viscera cōsternabant: animoq; vincēs fragilitate co:poris vincebat. Scripturas sanctas tenebat memo:iter: et cū amaret hystoriā et illa veritatis diceret fundamentū: magis se q̄bat intelligentiā spirituale et hoc culmine edificatio: nē anime p̄tegebat. **Q**uōquar et aliud qđ forsitrā emulis videt incredulū. Hebraicā linguā quam ego ab adolescentia multo labore et sudore ex parte didici: et infangabili meditatione non desero. ne ipse ab ea deserar: discere voluit et cōsecuta est ita vt psalmos hebraice caneret: et sermonē absq; vlla latine lingue p̄prietate p̄sonaret. Qđ quidē vsq; hodie in sancta filia eius eustochio cernim⁹. Huc vsq; nauigamus p̄speris v̄tis et crispacia maris equora labēs carina sulcauit: nunc in scopulos incurrit oratio. Quis em̄ posset sicis oculis paulam narrare morientē? Incidit in grauissimā valitudinem: imo quod oprabat inuenit. vt nos desereret dño plenius iungeretur. Quid diu differo et dolorem meū in alijs immo:ando facio longiorē? Sentiebat prudentissima seminarū adesse mortē: et frige scēte iam parte co:poris atq; membrorū solum anime teporē in sacro et sancto pectore palpitare et nichilomin⁹ quasi ad suos p̄geret alienosq; despiceret: illos versiculos susurrabat. Dñe dilexi decorem domus tue et locū habitationis glorie tue. et qđ dilecta tabernacula tua dñe. Elegi abiect⁹ esse in domo dei mei. Cūq; a me interrogaret cur taceret: cur nollet respōdere in clamāti. an dolo: et aliquid. greco sermone respondit. Nichil se habere molestie: sed omnia quieta et trāsq; illa p̄spicere. Post hoc obmutat et clausis oculis quasi humana despiceret vsq; ad expirationē anime eosdē repetebat versiculos: vir vt aure apposita qđ dicebat audire possem⁹. Tora ad funus eius palestinarū vrbū turba cōuenit. Quē em̄ monachorū latentū in heremo cellula sua tenuit? Quam virg: nū cubiculo:ū tenuerunt secreta? Sacilegiū putabat qui non tali femine vltimū reddidisset officium donec subter ecclesiam et iuxta specū domini conderetur. Venerabilis filia eius virgo eustochiū quasi ablata sup matrem suā abstrahi a parēte non pore

rat: de osculari oculos berere vultui: totū corpus amplexari: et se cū matre velle sepeliri. Testis est ibūs nec vnū quidē nūmū ab ea filie derelictū: sed magis tribuēs egenis et qđ bis difficili⁹ est fratrū et sororū immēsas multitudinē quā et sustētare arduū est: et abijcere impiū est. Vale o paula et culorūis tui vltimā senecturē orationibus iuuā.

De sancto Juliano. xxx. B
Iulianus quasi iubilius: et ana quod est sursum. Inde iulianus quasi iubilianus. quia cum iubilo superna peccat: vel a iulius quod est incipēs et anus. Nam in dei seruiio fuit senex longanimitate sed incipēs sui reputatione.

Iulianus cenomanensis eps fuit. Hic simon ille leprosus dicitur fuisse quez dñs a lepra sanauit. et qui dominū ad conuiuium inuitauit: qui post ascensionem domini ab apostolis cenomanensis eps ordinatus est. Hic multis virtutibus clarus. tres etiam mortuos suscitauit: et postmodum in pace quieuit. Iste dicitur esse ille iulianus qui ab itinerantibus p̄o inueniendo bono hospicio inuocaf: eo qđ in domo eius dñs fuerit hospitatus. Sed verius videt esse alius iulianus qui sez vtrunq; parētem ignoranter occidit: cuius hystoria infra ponetur. **B** fuit et alius iulian⁹ de aluernia genere nobilis: sed fide nobilio: qui desiderio martirij se vltro p̄secutoribus offerebat. Tandem crispinus cōsularis misit ministrū: et eū occidi mandauit. Quod sentiens iulianus sponte foras p̄slijt: et querenti intrepidus se opponēs.

De sancto Juliano

protinus ictum feriētis accepit. Cui⁹ caput leuan-
tes ad sanctū ferreolū sociū iuliani detulerunt et
eidē mortē similem minant: nisi p̄tinus immola-
ret. Quibus cum assentire nollet eum occiderūt.
et caput sancti iuliani cū corpore sancti ferreoli in
vno tumulo posuerūt. Et post multos annos san-
ctus mamertus viennē. ep̄s inuenit caput sancti
iuliani inter manus sancti ferreoli ita illesum et in-
tegrū: ac si eadem die fuisset sepultrū. **I**nter ce-
tera huius sancti miracula solet referri: q̄ cū quī-
dam dyacon⁹ ones ecclesie sancti iuliani raperet.
et pastores eidē ex parte sancti iuliani p̄biberent
ille respondit. Julianus non comedit arietes. Et
ecce post modicū febre vebementissima perurgef
et inualecente febre q̄ a martire incendit confi-
tetur. fecitq̄ sup se iactari aquam vt refrigeraret
Sed statim tantus fumus et fetor: de corpore eius
exiit. vt cuncti qui aderant fugerēt: et t̄pe post mo-
dicū expiraret. **C**um quidam rusticus vt ait
Erege⁹. turoneñ. in die dñica arare veller. p̄tin⁹
cōtractis digitis manubriū securis cum qua vome-
rem mundare volebat eius dextre adbesit. Sed
post duos annos in ecclia sancti iuliani ad ei⁹ p̄e-
ces curat⁹ est. **F**uit insup alius iulian⁹ fra-
ter beati iulij. Hi duo fratres ad theodosiū impe-
ratorē xp̄ianissimum venerūt. petētes vt tēpla
ydoꝝ vbiq̄q̄ inuenirent destruerent. et xp̄i
ecclesias edificarent. Quod impator libenter faci-
ens: scripsit vt omēs eis debeāt obedire. et eos in
omnibus sub pena capitis adiuuare. **C**um igif
beati iulianus et iulius in loco qui dicit gaudianū
ecclesiā fabricarent: et cūci trāseuntes eos in ope
ob impatoris imperiū adiuuarent. contigit vt qui-
dam cū curru inde transitū facerent: qui dixerunt
adinuicē. Quā excusationē pretendere poterim⁹.
vt liberi trāseamus et in ope isto nō occupemur.
Dixerūtq̄. Projiciam⁹ vnū ex nobis in plaustrū
supinū: et euz pannis coopiamus: dicemusq̄ q̄ ho-
minē mortuū in vehiculo habemus: et sic liberi
transire poterimus. Arripiētesq̄ hominē vnū in
plaustrū piecerunt: eiq̄ dixerūt. Tu sile ⁊ oculos
claudē: et quousq̄ trāserimus quasi mortuus iace
Cūq̄ hominē tanq̄ mortuū coopuissent: et vsq̄
ad famulos dei iulianū et iulius venissent dixerūt
eis serui dei. filioli parumper subsistite. et nos in
hoc ope modicū adiuuate. Qui responderūt. Non
possum⁹ hic stare quoniā hominē mortuū in plau-
stro habem⁹. Quibus sanct⁹ iulianus dixit. Ut qd
ita mentimini filij? Et illi. Non mentimur dñe sed
sic est vt loquimur. Et sanct⁹ iulian⁹ dixit. Scdm

veritate dicti vestri ita vobis contingat. et illi bo-
ues pungētes p̄transierunt. Cūq̄ procul pertrā
fissent. accedētes ad currū ceperunt collegā suum
vocare ex noīe dicētes. Surge amodo et stimula
boues: vt celerius transeam⁹. Cū autē nullaten⁹
se moueret: eum pulsare ceperūt dicentes. Ut qd
deliras. surge et stimula boues? Sed cum nullate-
nus ille responderet: accedētes dis cooperuerūt euz
et mortuū inuenerūt. Tantus timor: ipsos et cete-
ros inuasit: vt nullos decetero famulo dei mētiri
auderet. **F**uit etiā alius iulian⁹ qui vtrūq̄
parentē nescies occidit. Cūq̄ enim iulian⁹ p̄e-
dictus iuuenis ac nobilis quadā die venationi in-
steret. et quendā ceruū repertū insequere subito
ceruus vrsus eum diuino nutu se vertit eiq̄ dixit
Tu me insequeris qui patris ⁊ matris tue occisor
eris? Qd ille audiens vebemēter extimuit. et ve
sibi contingeret: quod a ceruo audierat relictis
omnibus clam discessit: et ad regionē valde remo-
tam peruenit. Ibiq̄ cuidā principi adbesit: et tam
strenue vbiq̄ in bello et in palacio se habuit: q̄
p̄inceps cum milite fecit: et quandā castellanā vi-
duam in cōiugem ei tradidit. et castellū pro dote
accepit. Interea parētes iuliani pro amissione filij
nimū dolentes vagabūdi vbiq̄ pergebāt. et filiū
suū solite requirebāt. Tandē ad castrū cui iulia-
nus p̄cerat deuenērūt. Tūc autē iulianus a castro
casu recesserat. Quos cum vxor iuliani vidisset: et
qui nam essent inquisisset: et illi omia que filio suo
acciderant enarrassent: intellexit q̄ vir sui paren-
tes erant. vt pote quia hoc a viro suo sorte frequē-
ter audierat. Ipsos igif benigne suscepit. et pro a-
more viri sui lectum suū eis dimisit: et ipsa sibi ali-
bi lectulū collocauit. facto autē mane castellana
ad ecclesiā p̄xit. Et ecce iulianus mane veniēs
in thalamū quasi vxorē suam excitaturus intrauit
Et inueniēs duos pariter domiētes: vxorē cū
adultero esse suspiscatus: silenter extracto gladio
ambos p̄ter interemit. Exiens autē domū vidit
vxorē eius ab ecclia reuertentē: ⁊ admirans inter-
rogauit qui nam essent illi q̄ in suo lecto domirēt.
At illa ait. Parentes vestri sunt qui vos diuissi-
me quesierūt: et eos in vestro thalamo coliocauit.
Qd ille audiēs pene exanimis effectus amarissi-
me flere cepit ac dicere. Ne miser quid faciam: q̄
dulcissimos meos parentes occidi? Ecce impletū
est verbum cerui: qd dum vitare volui miserim⁹
adimpleui. Jam nunc valet soror: dulcissima: quia
de cetero non quiescam. donec sciam q̄ deus pe-
nitentiam meam accepit. Cui illa. Absit dulcissi-

De sancto

Juliano

me frater vt te deseram. et sine me abeas: sed que fui tecū particeps gaudij ero particeps ⁊ doloris. Tunc in sinu recedētes iuxta quoddā magnū flumen vbi multiplicabantur quoddam hospitale magnū statuerūt: vt ibi penitentiā facerent. ⁊ oēs qui velent transire fluum incessanter transueberent: et hospicio vniuersos pauperes reciperēt. Post multā vero tēpore media nocte dū iulianus fessus quiesceret: et gelu graue esset: audiuit vocē se miserabiliter lamentantem: ac iulianum vt se transferret voce lugubri inuocantē. Quod ille audiens cōatus surrexit: et iam gelu ipm deficientes inueniēs in domū suam portauit: et rignem accendens ipm calefacere studuit. Sed cū calefieri non posset: et ne ibi deficeret ipm in lectulū suū portauit: et diligenter cooperuit. Post paululū ille qui sic infirm⁹ et quasi leprosus apparuerat splēdid⁹ scandit ad tēbera. et hospiti suo dixit. Juliane dominus misit me ad te mandans tibi q̄ tuā penitentiam acceperat: et ambo post modicū in dño quiescētis. Sicq̄ ille disparauit: et iulianus cū vxore sua post modicū plenus bonis opibus et elemosinis in dño requieuit.

E fuit et alius iulian⁹ non quidē sanctus sed sceleratissimus: scz iulianus apostata. Hic iulian⁹ pri⁹ fuit monach⁹ et magne religionis simulato. Quedā aut̄ mulier vt refert magister iohānes beletb in sūma de officio ecclie. habēs tres ollas plenas auri: aurū illud ī orificijs ollarū cinere ne appareret opuir: et p̄dictas ollas iuliano quē sanctissimū hominē estimabat corā q̄ busdā monachis seruandas tradidit. Quod autē aurum ibidē esset nulli ali⁹ indicauit. Iulianus igitur p̄dictas ollas accipēs et tam copiosum aurum ibidem inueniēs. totū illud aurum furatus est. et ollas impieuit cinere. Post aliq̄d tēpus cū mulier depositū suū req̄reret. ille ollas cū cinere sibi reddidit. Cū vero aurū requireret. cōuincere illū nō potuit: q̄ de auro testes nō habuerat: quoniā monachi coram quibus hoc sibi tradiderat. nil in eis nisi cinerē viderant. Et sic aurū obtinuit. cum quo romā fugit. Et p̄ illud aurū sequenti tēpore rome obtinuit cōsulatū. deinde in imperiū sublimatus est. Qui cū instructus esset a puericia in arte magica: et multū sibi placeret: magistros inde plures secū habebat. Die aut̄ quadā sicut in historia tripartita habet cum puer adhuc esset et recedente magistro suo solus remāsisset: et adiurationes demonum legere incepisset: ante eum maxima multitudo demonum instar ethiopum nigrozum aduenit. Tunc iulianus hoc videns et metuens: signū cru-

cis protinus fecit: et oīs illa multitudo demonum euauit. Qui cū magistro reuertēti quid sibi accidit retulisset: dixit ei magister suus. Hoc signum crucis maxime demones odiūt et timent. Sublimatus igitur in imperiū huius rei memorans cum per artem magicā operari vellet apostatauit: et signum crucis vbiq̄ destruxit. ac xpianos in q̄tum potuit persecutus est: putans q̄ aliter demones sibi minime obedirent.

Descendens iulianus in p̄fidam sicut legi in vitā patrū: misit demonē in occidentē: vt sibi inde deportaret responsum. Cū aut̄ demon ad quendā locum venisset: per decem dies ibidē immobilis stetit: quia quidā monach⁹ ibidē die ac nocte orabat. et ei sine effectu regressio dixit iulianus. Quare tantū tardasti. Qui respondit. Sustinui p̄ decē dies publicum monachum: si forte ab oratione cessaret et trāsire possem. Cūq̄ non cessaret. phibitus sum trāsire et redij nichil agens. Tūc indignatus iulianus dixit q̄ cum illuc veniret vindictam de illo monacho faceret. Cum ergo de persis victoriā sibi demones pmitterent sophista suus dixit cuidā xpiano. Quid putas nūc facit fabri filius. Et ille. Sepulchrū parat iuliano. Dum igitur in historia sancti basilij legi et vt fulbertus carnontensis ep̄s testatur: ce sare ā capadocia deuenisset: sanctus basilus eidem occurrit. et quatuor panes ordeaceos p̄ munere ei misit. At iulianus indignat⁹ eos recipere cōtempfit: et pro panibus sibi senū misit dicēs. Pabulū nobis irrationabiliz animalū obrulū. recipe quod misisti. Respondit basilus. Nos quidē qd̄ comedim⁹ tibi misimus tu vero dedisti nobis vnde bestias tuas nutris. Ad hoc iratus iulianus respōdit. Euz per fas subgero hanc vrbem destrua et arabo. vt fariferā magis q̄ bomifera nomenē. Sequenti aut̄ nocte vidit basilus in ecclia sancte marie in visu multitudinē angeloz: et in medio eozū quandam feminā in throno stantē: et astātib⁹ dicentē. Uoca te mibi cito mercuriū qui iulianū apostatā occidat qui me ⁊ filiū meū superbe blasphemat. Erat aut̄ mercurius miles quidā: qui ab ip̄o iuliano p̄ fide xp̄i fuerat interfectus. et ī eadē ecclia erat sepultus. Statimq̄ sanctus mercurius cū armis suis q̄ ibi seruabant affuit: et iussus ab ea in p̄liū se preparauit. Exp̄gefactus itaq̄ basilus ad locum vbi mercurius cū armis suis quiescebat iuit: et monumentū suū aperiens nec corpus ibidem repperit nec arma inuenit. Tunc custodē quis arma asportauerit inquisiuit. Ille vero cū iuramento affirmabat eadem arma vespere ibidē fuisse: vbi p̄petuo

De Septuagesima.

seruabant. Inde igitur basilius recedens. et mane illuc rediens inuenit ibidem corpus eius et arma: et lanceam sanguine cruentatam. Et ecce quidam de exercitu rediens dixit. Cum iulianus imperator in exercitu moreretur. ecce quidam miles ignotus cum armis suis et lancea ueniens et calcibus vigens equum audaci mente iulianum imperatorem impetuit. et lanceam fortiter vibrans ipsum valide per medium perforauit et subito abscedens nusquam comparauit. Ipse uero iulianus dum adhuc spiraret. sanguine suo succurritur in historia tripartita manu suam impleuit. et in aeram proiecit dicens. Uicisti galilee uicisti. Sicque in his uocibus miserabiliter expirauit. Ab omnibus autem suis insepultus relinquitur et a perphis excoariatur. et de conio suo regi perfarum substratorium efficitur.

De festiuitatibus que eueniunt infra tempus deuiationis.

Dico de festiuitatibus que occurrunt infra tempus quod partim continetur sub tempore reconciliationis: partim sub tempore peregrinationis. quod tempus representat ecclesia a natiuitate christi usque ad septuagesimam. Sequitur uideri de festiuitatibus que eueniunt infra tempus deuiationis quod incipit ab adam et durauit usque ad moysen. quod tempus representat ecclesia a septuagesima usque ad pascha.

De septuagesima xxxi. A

Septuagesima signat tempus deuiationis sexagesima tempus uindictionis. quinquagesima tempus remissionis. quadragesima tempus penitentie spiritualis. Inchoat autem septuagesima a dominica in qua cantatur. Circumdederunt me. et terminatur in sabbato post pascha.

Instituta est autem septuagesima propter tres rationes sicut inuimus in summa de officio magistri iohannis belet. scilicet propter redemptionem quoniam sancti patres statuerunt ut propter uenerationem diei ascensionis in qua natura nostra celos ascendit et super choros angelorum sublimata est. semper ipsa quinta dies sollempnis et celebris habetur. et in ea ieiunium non obseruaretur: quia in primitiua ecclesia eadem sollempnis erat sicut prima feria. unde et tunc sollempnis processio fiebat ad representandum processionem discipulorum uel ipsorum angelorum. Ideo in uulgare puerbium uersus est. ut diei dominice dicatur cognata dies iouis quia antiquitus fuit eque sollempnis. Sed festa sanctorum superueniunt et celebrare tot festa erat quasi onerosum: ideo sollempnitas illa cessauit. In re

demptione ergo illorum dierum sancti patres unam septimanam quadragesime in abstinentia addiderunt et septuagesimam uocauerunt. **A**lia est propter significationem: quoniam per hoc tempus significatur deuiatio exilium et tribulatio totius humani generis ab adam usque ad finem mundi: quod quidem exilium sub reuolutione septem dierum peragitur. et sub reuolutione septem milium annorum includitur. Per septuaginta enim dies. septuaginta cetenas annorum intelligimus. Ab initio autem mundi usque ad ascensionem sex milia annorum computamus et tunc uero. quicquid temporis sequitur usque ad finem mundi sub septimo millenario comprehendimus cuius terminum solus deus nouit. Nos igitur christus in sexta etate mundi ab hoc exilio in spe eterne retributionis redempta innocentie stola per baptismum eripuit. Sed consummato tempore nostri exilii utraq; stola nos pretere decorabit. Hinc est quod in hoc tempore deuiationis et exilii cantica leticie deponimus: sed tamen in sabbato pasche unum alleluia decantamus tanquam in spe eterne patrie gratulantes. et stolam innocentie in sexta mundi etate per christum recuperantes. Cui etiam tractus subiicitur per quem significatur labor quem adhuc ad impletionem mandatorum dei habere debemus. In sabbato post pascha in quo ut dictum est terminatur septuagesima duo alleluia cantamus: quia completo huius mundi termino duplicem stolam glorie consequemur. **A**lia est ratio. propter representationes quoniam septuagesima representat septuaginta annos quibus filii israel sub captiuitate babilonica fuerunt. Et que admodum illi deposuerunt organa sua dicentes: quomodo cantabimus canticum domini etc. Sicet nos cantica laudis deponimus. Postea uero data illis licentia redeundi a ciro sexagesimo anno ceperunt letari et nos quoque in sabbato pasche tanquam in sexagesimo anno alleluia cantamus eorum representando letitiam. Sed tamen illi in apparatu redierunt et in colligendo sarcinillas multum laborauerunt. et nos post alleluia tractum statim subiungimus qui laboris significatur. Sabbato autem quo septuagesima terminatur duo alleluia cantamus eorum plenam letitiam per quam pueniunt in patriam figurantes. Hoc etiam tempus captiuitatis et exilii filiorum israel representat tempus nostre peregrinationis quia sicut ipsi in sexagesimo anno sunt liberati: sic nos in sexta mundi etate. et sicut adhuc in colligendo sarcinillas laborauerunt sic et nos etiam liberati in completionem mandatorum laboramus. Sed cum ad patriam uentus fuerit. labor omnis cessabit. et gloria perfecta erit. et duplex alleluia in corpore et anima cantabimus. In hoc igitur